

Vážené čitateľky, vážení čitatelia,

celosvetový a európsky trend optimalizácie výroby a efektívnej spotreby elektriny, teda efektívna energetika, sa stáva alfou a omegou snažení aj slovenských energetikov. Väčšina z nás sa iste stotožňuje s konštatovaním, že dnešné technológie umožňujú svetu fungovať pri oveľa nižšej spotrebe energií. Niektorí experti tvrdia, že pri zachovaní rovnakého svetového štandardu, funkčnosti a komfortu je možné znížiť objem spotreby energií až na 30 percent. Dnes už odborný svet prijal skutočnosť, že inteligentné technológie umožňujú ovplyvniť výrobu, prenos, distribúciu a spotrebu energií, starajú sa o riadenie, infraštruktúru, zabezpečenie zariadení na správu, zber, meranie i bezpečnosť energetických údajov.

Od prvých dní sa nový rok v slovenskej energetike nesie v znamení aplikácie týchto nových trendov, pravidiel a postupov, ktoré majú vo využívaní energií priniesť čo najväčšiu efektívnosť. Ide tiež o dôležité kroky v realizácii kľúčového európskeho strategického zámeru aj v súvislosti s budúcim deficitom energií v priestore EÚ. Všetky riešenia sú viazané na inteligentné technológie, intenzívne budovanie inteligentných sietí (IS) Smart Grids, zavádzanie inteligentných meracích systémov (IMS) Smart Metering a modernizáciu energetických sústav využívajúc digitálnu inteligenciu. V záujme dosiahnutia úspechu musia ísť ruka v ruke energetika, informačné technológie, telekomunikácie a samozrejme sa požaduje súčinnosť všetkých dotknutých subjektov.

Na zásadné vykročenie v tejto oblasti na Slovensku bola v uplynulom období schválená potrebná legislatíva. Intenzívne sa pracuje na ďalšej, upravujúcej procesy na dosiahnutie vyššej energetickej efektívnosti. Vytvárané sú podmienky, aby mohli práce ráznejšie napredovať. Zavádzanie, prevádzka a využívanie inteligentných technológií, IS a IMS je vecou všetkých účastníkov elektroenergetického trhu. Každý, tak prevádzkovatelia prenosovej sústavy, distribučných sietí, dodávatelia, organizátor trhu, ako aj odberatelia elektriny majú v procese svoje mimoriadne dôležité úlohy a miesto. Inteligentné technológie im priamo umožnia aktívne ovplyvniť ich činnosť, optimalizáciu využitia energie, a tým efektívnejšie využívať prostriedky energetického procesu. Dodávatelia tak budú mať možnosť vytvárať nové produkty pre odberateľov. Prevádzkovatelia elektrizačných sústav lepšie nasadzovať zdroje a riadiť prevádzku siete, znižovať straty, eliminovať riziká a skvalitňovať dodávku a plánovať ďalší rozvoj. Odberatelia regulovať spotrebu elektriny.

Osobitným ohniskom v reťazi je organizátor trhu s elektrinou, spoločnosť OKTE, a.s., a jeho pôsobenie v oblasti zberu, správy a prístupňovania nameraných údajov, ktorý plní funkciu zúčtovateľa odchýlok, organizuje krátkodobý trh s elektrinou a vykonáva centrálnu fakturáciu poplatkov súvisiacich s prevádzkou elektrizačnej sústavy a súvisiacich činností pre subjekty zúčtovania. Na prácach a produkcii IT technológií v OKTE, a.s., ako je budovanie systémov centrálneho zberu meraných údajov, centrálnej fakturácie a nového spôsobu zúčtovania odchýlok sa podieľa spoločnosť sféra, a.s. Na riešení problémov energetického trhu sa zúčastňuje už vyše 20 rokov a je významným partnerom radu energetických spoločností. OKTE, a.s., má legislatívnu povinnosť od 1.1.2014 realizovať centrálny zber nameraných údajov v súčinnosti s prevádzkovateľmi sústav a výrobcami elektriny. Na prvotnom naplnení databázy informačného systému XMtrade®/ISOM (Informačný Systém Operátora Meraní) sa aktívne pracovalo už od júla minulého roku. Vyše 2000 výrobcov a pre-

vádzkovateľov sústav, ktorí majú so spoločnosťou OKTE, a.s., uzatvorenú Zmluvu o poskytovaní údajov, priebežne poskytovali legislatívou stanovené údaje do spoločnosťou sféra, a.s., dodaného a spravovaného informačného systému ISOM. OKTE, a.s., tieto údaje postupne vyhodnocovala tak, aby od januára spustila do produkcie nový systém zúčtovania odchýlok už s vlastnými agregovanými údajmi, ako aj centrálnu fakturáciu poplatkov za prevádzkovanie systému a systémové služby. Centrálnym zberom údajov je zabezpečené zjednotenie vyhodnotenia nameraných údajov, čím je zvýšená transparentnosť a zjednotenie doteraz odlišných procesov na trhu s elektrinou. Agregáciu údajov pre potreby zúčtovania odchýlok už jednotne vykonáva OKTE, a.s., a poskytuje v systéme XMtrade®/ISOM priamu väzbu medzi agregátom nameraných údajov subjektu zúčtovania a jednotlivými meraniami na úrovni odberných a odovzdávacích miest. Účastníkom trhu to priamo zlepší identifikáciu problémov pri reklamáciách a zvýši efektívnosť ich riešenia. Okrem toho budú v systéme jednotne dostupné aj informácie o odberných a odovzdávacích miestach, o vykonaných zmenách dodávateľa a bilančnej skupiny, prerušení distribúcie a podobne. Systém bude poskytovať štatistické údaje jednotne aj pre ÚRSO a MH SR. Táto technológia je budovaná tak, aby umožnila jednoduché rozšírenie o ďalšie merané a zberané dáta, od relevantných účastníkov trhu, bilančné vyhodnocovanie a poskytovanie týchto dát odberateľom a ďalším účastníkom trhu.

Zavádzanie IS, IMS a inteligentných technológií v energetike bude v tomto roku overené rozbiehajúcim sa pilotným projektom. Jeho cieľom je výber, otestovanie a štandardizácia vhodných technológií pre podmienky energetiky Slovenska, porovnanie komunikačných technológií, komunikačných štandardov, zabezpečenie dát, interoperability, ako aj funkčných parametrov jednotlivých prvkov navrhnutých podľa vyhlášky MH SR o zavádzaní IMS. Očakáva sa, že na základe výsledkov implementácie bude spracovaná nová analýza, ktorá spresní cieľovú skupinu odberateľov elektriny na zavedenie IMS do konca roka 2020. Bude vytvorený zoznam problémov na riešenie, či už legislatívne, alebo úpravou pravidiel trhu, technických podmienok PDS, alebo iných právnych predpisov. Harmonogram i ciele sú stanovené, je na všetkých zúčastnených, aby sme čím skôr a efektívne, dosiahli čo najlepšie výsledky.

Dovoľte mi popriať Vám šťastný a úspešný rok 2014, veľa zaujímavých podnetov, hodnotných informácií a ich zdarné využitie v napredovaní slovenskej elektroenergetiky.

RNDr. Eduard Haluška, CSC.
predseda predstavenstva a generálny riaditeľ sféra, a.s.